Aan de Minister van Justitie en Veiligheid

Directie Wetgeving en Juridische Zaken
Sector Staats- en Bestuursrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Uitvoeringswet TOI-verordening - Memorie van Antwoord EK

Datum
24 februari 2023

Projectnaam
Uitvoeringswet TOI

Ons kenmerk
4511000

Dossiernummer
3594572

1. Aanleiding

De Eerste Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 20 februari jl. voorlopig verslag uitgebracht over de Uitvoeringswet verordening Terroristische online-inhoud (TOI-verordening). De Memorie van Antwoord is gereed voor indiening bij de Eerste Kamer.

De Europese Commissie is inmiddels een infractieprocedure tegen Nederland gestart (een ingebrekestelling wegens het niet-tijdig uitvoeren van de TOI-verordening). Het is daarom belangrijk dat de parlementaire behandeling **zo snel mogelijk** wordt afgerond.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het ondertekenen en indienen van de memorie van antwoord (bijlage 1) en de daarbij behorende aanbiedingsbrief (bijlage 2) bij de Eerste Kamer. De ondertekening gebeurt door MJenV, als eerste ondertekenaar van het wetsvoorstel, mede namens MBZK.

3. Kernpunten

Er is inbreng geleverd door GL en PvdA (gezamenlijk) en de PVV. De SP heeft zich bij de vragen van GL en PvdA aangesloten. De fracties hebben vragen over de amendementen en de verhouding tussen de Autoriteit online Terroristisch en Kinderpornografisch Materiaal (ATKM) en de Minister. Ook zijn er vragen gesteld over de aanpak van terrorisme op gemeentelijk niveau en de werking van geautomatiseerde monitoringsinstrumenten.

4. Toelichting

4.1 Wetsvoorstel

Het wetsvoorstel bevat bepalingen die nodig zijn om de TOI-verordening te kunnen uitvoeren. De belangrijkste betreffen:
- Het aanwijzen van de bevoegde instantie. De in het wetsvoorstel voorgestelde taken en bevoegdheden (o.a. het ontoegankelijk maken van online terroristisch materiaal) worden belegd bij een nieuw op te richten zelfstandig bestuursorgaan: de ATKM. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is daarom medeondertekenaar van dit wetsvoorstel, omdat dit wordt vereist door de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (hierna: de Kaderwet) in geval van de oprichting van een nieuw zbo. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden met BZK;

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Sector Staats- en Bestuursrecht

Datum
24 februari 2023

Ons kenmerk
4511000

- Sanctionering van overtreding van bepalingen van de verordening door middel van een bestuurlijke boete;
- De bevoegdheid voor de ATKM om onderzoek in te stellen ten einde terroristische inhoud te identificeren;
- Bepalingen die de samenwerking met OM, politie en de AIVD/MIVD regelen om te voorkomen dat een lopend onderzoek wordt doorkruist;
- Een grondslag om regels te stellen indien de Europese Commissie gedelegeerde handelingen vaststelt met betrekking tot het elektronische berichtenverkeer tussen het zbo en hostingdienstaanbieders en andere partijen, zoals bevoegde instanties van andere lidstaten.

4.2 Memorie van antwoord

- Ten aanzien van de appreciatie van de amendementen is aangegeven dat de amendementen Leijten (evaluatiebepaling na 3 jaar (nr. 12)) en Michon-Derkzen (mogelijkheid voor ATKM om opgelegde bestuurlijke boete openbaar te maken en om ATKM-besluiten mee te nemen bij de Bibob-toets (nr. 9)) worden gezien als waardevolle aanvullingen. Ten aanzien van het amendement Leijten (wijst ATKM aan als geschillenbeslechter voor klachten (nr. 10)) is aangegeven dat dit amendement is ontraden omdat de TOI-verordening hierin deels al zelf voorziet en de waarde gelet op het bereik van het amendement voor het overige beperkt is.
- Ten aanzien van de verhouding van de ATKM tot de lokale aanpak van terrorisme is aangegeven dat de gemeenten een regierol vervullen in de aanpak van lokaal extremisme en terrorisme. In dat kader kunnen zij contact opnemen met de ATKM om het betreffende materiaal door te sturen, waarop de ATKM indien noodzakelijk kan acteren.
- Ten aanzien van de rol van de minister bij het benoemen, schorsen en voordragen van de leden is opgemerkt dat geen sprake is van politieke inmenging. De bevoegdheden die de Minister heeft maken het mogelijk de verantwoordelijkheid die de minister heeft concreet in te vullen. Bestuursleden van de ATKM mogen nevenfuncties hebben, mits zij dat melden, de nevenfunctie openbaar wordt gemaakt en niet in de weg staat aan de goede vervulling van de functie bij het zelfstandig bestuursorgaan. Ook mogen zij lid van een politieke partij.
- Ten aanzien van zorgvuldige toepassing van monitoringsinstrumenten is uiteengezet welke waarborgen de verordening kent om zorgvuldige toepassing te borgen. Ten aanzien van de meldingen is benadrukt dat de functionarissen die potentiële terroristische uitingen op het internet detecteren, niet dezelfde zijn als degenen die deze uitingen beoordelen en zo nodig een verwijderingsbevel opstellen.

4.3 Ontwikkelingen hiervoor

- Op 12 juli 2021 is het conceptwetsvoorstel in (internet)consultatie gegeven.
- Met de nota van 10 december 2021 bent u geïnformeerd over de uitkomsten van de (internet)consultatie en heeft u ingestemd met het aanhangig maken van het wetsvoorstel bij de MR. In die nota is ingegaan op de ontvangen consultatiereacties en de wijze waarop deze zijn verwerkt.
- De Afdeling advisering heeft op 30 maart 2022 advies uitgebracht. In de nota van 27 mei 2022 is ingegaan op het advies en de wijze waarop dat is verwerkt.
- Het wetsvoorstel is op 21 juni 2022 ingediend bij de TK.
- Het wetsvoorstel is op 22 december 2022 door de TK aangenomen (zie hierna).

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Sector Staats- en Bestuursrecht

Datum
24 februari 2023

Ons kenmerk
4511000

Voorts is van belang dat de TOI-verordening sinds 7 juni 2022 van toepassing is. De Europese Commissie is inmiddels een infractieprocedure tegen Nederland gestart (een ingebrekestelling wegens het niet-tijdig uitvoeren van de TOI-verordening). Het is daarom belangrijk dat de parlementaire behandeling zo snel mogelijk wordt afgerond.

4.4 Politieke context

Het wetsvoorstel is op 22 december 2022 met een ruime meerderheid aangenomen door de Tweede Kamer:

- Voor: VVD, D66, PVV, CDA, SP, PvdA, GL, PvdD, CU, FVD, SGP, JA21, Volt, Omtzigt, Gündogan, BBB, BIJ1, en F-DH (144 zetels);
- Tegen: DENK en Groep-Van Haga.

Er zijn drie amendementen en één motie aangenomen:

- Amendement-Leijten, met stuknummer 10 (wijst ATKM aan als geschillenbeslechter voor klachten). Steun van de SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, BBB, JA21, de PVV, FVD en Groep Van Haga (94 zetels);
- Amendement-Leijten met stuknummer 12 (evaluatiebepaling na 3 jaar). Met algemene stemmen aangenomen;
- Amendement Michon-Derkzen (mogelijkheid voor ATKM om opgelegde bestuurlijke boete openbaar te maken en om ATKM-besluiten mee te nemen bij de Bibob-toets). Steun van SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, de ChristenUnie, de VVD, de SGP, het CDA, BBB, JA21, de PVV, FVD en Groep Van Haga (147 zetels);
- Motie-Leijten (verzoek om in het eerste kwartaal van 2023 met een reactie te komen op de advies van de Raad van State over digitalisering). Steun van de SP, GroenLinks, BIJ1, Volt, DENK, Fractie Den Haan, de PvdA, de PvdD, Lid Gündoğan, D66, Lid Omtzigt, de ChristenUnie, de SGP, BBB, JA21, de PVV, FVD en Groep Van Haga (102 zetels).

4.5 Communicatie

DCOM is op de hoogte.

4.6 Afstemming

NCTV, EZK (ter info), BZK.

Bijlagen (4)

1. Nota naar aanleiding van het verslag;
2. Aanbiedingsbrief;
3. Verslag;
4. Factsheet.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

-